

MESSE. Ude i Bella Center står en kamel. Kamelen er udstoppet, men den kunne ligeså godt have været drøvtyggende og sprællevende, for den står midt i en oase. En VVS-oase. Ved siden af kamelen står en designer. Designeren er sprællevende og er bevæbnet med kamera, notesbog og fornuftige sko, klar til at give sig ud på den helt store ørkenvandring i VVS-oasen.



## Designer på ørkenvandring i VVS-oase

*Af industriel designer, Annette Krath Poulsen*

For det er en ørkenvandring. Mange af VVS-branchens aktører er nemlig af den opfattelse, at design er noget man tilføjer et produkt lige før det "serveres", som når kokken tilsmager sin suppe med salt og peber. – Alt for mange forstår design som smarte kurver og farver og ikke som den værditilførelse det reelt også er for produktet, i form af eksempelvis forbedrede brugerfunktioner og besparelser i produktionen. Således er den første kommentar som designeren møder på sin ørkenvandring da også: "Nå, ja designere – dem er der vist nogle af armaturproducenterne, der benytter sig af!

### Design er mere end form og farver

Man undgår ikke straks at bemærke, at de største, dyreste og flotteste messestande i VVS-oasen repræsenterer armaturprodukterne. VVS-oasen byder på så mange varianter over det samme armaturtema, med mere eller mindre svungne former, større og mindre radier samt blanke og matte overflader, at udstillerne konkurrerer på udstillingsdesign også.

### Men hvad med produktdesignet?

Under stor forargelse hviler hånden et øjeblik på et produkt, der ligger så tæt op ad den enkle og stadig populære Arne Jacobsen designklassiker Vola, at det grænser til det pinlige. Det er fristende at rejse spørgsmålet, om ikke designindsatsen skulle fokuseres på at udvikle nye, universelle produkter med ergonomiske kvaliteter for alle brugere – herunder børn, ældre og bevægelseshæmmede - i stedet for at kopiere eller variere allerede eksisterende design? Godt design er også funktionelt – og flere producenter har da også opfanget behovet for at designe nye funktioner i armaturet, som f.eks. virksomheden FM Mattsson, der har designet en mekanisme til blandingsbatteriet, som mindsker risikoen for, at Legionellabakterier kan slås løs i hanen og komme ud i drikkevandet.

### Miljø og energi

Et andet eksempel er Mora Armatur, som har fokuseret på det miljørigtige med ESS (Energi-Spare-Systemet) som i 1999 vandt den svenske energipris. ESS er indbygget i flere af Mora's armaturer, og indstillingen sikrer, at man altid får koldt vand, når grebet er i midterste position. Derved opnår forbrugeren dels besparelser i det varme vandforbrug – men risikoen for at f.eks. børnene ikke drikker urent, lunkent vand fra hanen, bliver også minimeret. Virksomheden kan dokumentere, at der er opnået 55% besparelser ved opsætning af det vandbesparende armatur i Arlanda Lufthavn i Stockholm. Andre vandbesparende funktioner – som iøvrigt falder under kategorien universelt design, der er brugbart for de fleste – er de såkaldte sensorer eller følere, som bevirker at vandet kun løber, når hænderne holdes under hanen. Denne innovative funktion har eksempelvis Oras i flere år haft på programmet bl.a. til miljøer, hvor der stilles strenge krav til hygiejne. Nu kan vi også få glæde af funktionen i Vola's armaturer - og dette i forbindelse med armaturet til den mere private domicile.

### Kæledægge

Trods de mange bud på handicapvenlige og brugervenlige greb på armaturer, er det pudsig at erfare, at det ca. 70 år gamle SP-armatur, fra Toni Armatur, med det nøglebensformede greb, stadig er at betegne som arkitekternes "kæledægge". Dog forståeligt, når man husker på, at design klassikere netop kendetegnes ved funktionalitet og enkelthed – karaktertræk som dette SP-armatur besidder.



Efter endt vandring i armaturoasen er det fristende at påtage sig udfordringen at designe det moderne, funktionelle, miljøvenlige, uni-

verselle armatur, som kan blive den nye "arkitektskæledægge"! Men det er ikke kun vandhaner, der kan designes!

### Svungne kurver

En oplevelse af godt design er Ifø's møbler til baderummet i City Serien, hvor designeren er lykkedes med at opfylde brugerens dagligdags funktionsbehov i svungne og stilrene kurver. Den slags svungne kurver genfindes ikke ofte i radiatordesign. Dog er Hudevads LST radiator undtagelsen, der bekræfter reglen. Den blev designet med det særlige funktionskrav at den ikke måtte have skarpe kanter samtidig med at overfladetemperaturen, forstået som berøringstemperaturen, skulle være lav.



Så også i den varme afdeling af VVS-oasen er der plads til designfornyelser – og det ville være ønskeligt at se flere bud på design med nye funktioner, som f.eks. den lille Rio Comfort 100, som både tager hensyn til indeklimaet med sit friskluftindtag bag varmeelementet og samtidig byder med et nyt udtryk til varmekonceptet.

### Spændende materialer og former

Et forfriskende pust er det altid, når et anderledes niche-produkt toner frem i udstillingsrækken. Som når eksempelvis en el-radiator iklædes marmor. Ligeledes forfriskende udi de alternative materialer er Intra's fornyelser i det "vandalsikrede" toilet og baderums design. Her får det rustfrie stål nyt udtryk i svungne, nutidige former. Former, der leder tankerne væk fra de kendte løsninger på rastepladser og banegårde, for dernæst at give arkitekten lyst

til at implementere elementerne i den private boligs badeværelse eller i IT-virksomhedens trendy domicil.



Den rustfrie stålplade ses også i andre og mere utraditionelle sammenhænge, som når den hos virksomheden Redan klikkes på plads som forplade/låge på en fjernvarmeunit, hvor pladen opnår sin buede form fordi man udnytter dens elasticitet.

Eller, når føromtalt Rio Comfort 100 omslutter friskluftopvarmningen med en perforeret stålplade i materialesammenstød med en top af bøg, mahogni eller plast. – Det bliver spændende at opleve, hvorvidt de projekterende falder for designernes materialeanvendelser – eller om produkterne er for alternativer til den traditionsbundne rådgiverstab.

#### Udvikling i gode indeklimaløsninger

Et område, som opnår stor opmærksomhed hos udstillerne i VVS-oasen, er løsninger, der tilgodeser det gode indeklima.



Virksomheden Meinertz har forlængst set lyset og placeret sin ProLine konvektionsrist, med mulighed for integrerede el-udtag, i en "kanal" foran vinduespartiet. Senest har virksomheden produktudviklet i forbindelse med et projekt for Teknisk Forvaltning i Vejle, hvor en løsning med friskluftindtag gennem vinduespartiet, er etableret. Dette betyder at den friske, kolde luft opvarmes i "konvektionskanalen" for dernæst at cirkulere ind i bygningens rum. Et eksempel på, hvorledes installationen er blevet en del af bygningskroppen og hvorledes kravet til et godt indeklima, har resulteret i et funktionelt, såvel som æstetisk produkt. Et andet eksempel på muligheden for at forbedre indeklimaet er den vandbårne VentPlus radiator fra virksom-

heden Lyngson. Denne radiator monteres foran et friskluftindtag med filter og har haft stor succes eksempelvis i et børnehavebyggeri, hvor BST konkret har kunnet måle en forbedring i indeklimaet efter udskiftning af de eksisterende radiatorer til Lyngson's VentPlus radiatorer. Skulle der alligevel opstå problemer med indeklimaet efter byggeriets opførelse, så har et nyt produkt til at "opsnuse" indeklimaet mærket dagens luft. Firmaet Dantec Dynamics præsenterer en prototype på et redskab til den rådgivende ingeniør, som måler luftfugtighed, operativ temperatur, luft-hastighed og evt. gasser. Designet er udformet så det fremstår enkelt og stilrent samtidig med at det er funktionelt som måleredskab.

Et bevis på at alle produkter, hvadenten der er tale om byggekomponenter eller om teknisk værktøj til rådgivere, kan tilføres merværdi i form af design.

#### Savner installatorerne visioner?

VVS-oasen henligger til tider meget øde. Skyldes dette manglende interesse fra branchens aktører; de rådgivende, projekterende og installerende, eller skyldes det, at der ikke er nogen rigtig store, innovative nyheder at finde? Fra onde tunger lyder det, at installatorerne ikke forstår at/er interesserede i at tjene penge. En boligejer, som ofrer mange penge på designermøbler og kører i dyre biler, er formentlig også villig til at ofre mange penge på designerradiatorer eller -badeværelsesmøbler. – Overser installatorerne dette? Når CompuSoft tilbyder et software, som gør det muligt at præsentere produkter for kunden ved hjælp af et fotorealistic, computergenereret billede af eksempelvis håndklæderadiatoren i kundens eget badeværelse, og samtidig få prisen estimeret, burde det være et fantastisk arbejdsredskab i bestræbelserne på at sælge gode – og eksklusive - VVS-løsninger. Og dermed give installatøren mulighed for at tjene flere penge. Men installatorerne har tradition for at være konservative i deres arbejdsmetoder, så vi skal nok ud i fremtiden for at se den slags hjælpemidler blive anvendt i kundeplejen. – Og måske er det slet ikke installatorerne, der ender med at udbyde denne tjeneste til deres privatkunder. – Måske bliver der i fremtiden i højere grad mulighed for at "indretningsdesignere" samarbejder med installatorerne om denne del af kundeplejen? Måske har de onde tunger ret - for hvis installatorerne udnyttede alle mulig-

heder for at tjene penge, ville de ønske at kende alle mulighederne for at tilbyde deres kunder eksklusive, såvel æstetiske som funktionelle VVS-løsninger – og ikke mindst valgmulighed! Men det er mere vanskeligt at forklare, hvorfor arkitekterne og ingeniørerne udebliver fra besøgsflokkene. – Det er jo i høj grad denne kategori, der skal kende mulighederne og tilbyde bygherren de bedste løsninger.

#### Opsummering – operation ørkenstorm

Efter tre dages ørkenstorm er der en meget inspireret designer, der står tilbage, – med en pukkel, der er næsten lige så stor, som den udstoppede kamels. Inspireret til at tage udfordringen op med VVS-branchen, og løfte produktudviklingen ind i fremtiden. Oplevelserne har været forskelligartede. Godt design er bestemt repræsenteret, men generelt trænger branchen til en kærlig hånd. Der er muligheder i snart sagt alle ender og kanter fra vandhaner til ventilationsanlæg – dels for at designe nye og innovative produkter, men også for at videreudvikle allerede eksisterende produkter. Det er jo muligt at skære kamelen i små bidder, før man forsøger at sluge den! – Så for at begynde designprocessen et sted, vil det være oplagt at starte med at designe bedre brugerfunktioner for dernæst at bevæge sig mere og mere ud i den innovative produktudvikling. Design vinder først slaget, når producenten åbner døren for design i udviklingen, når rådgiveren kender produktortimentet og når installatøren benytter sig af valgmulighederne overfor kunderne. Sidstnævnte ikke mindst. – For det er jo kunderne som vi - og kamelen - pukler for! ■

#### Om forfatteren

Annette Krath Poulsen er arkitektuddannet industriel designer, og har siden 1995 arbejdet med designrådgivning til produktionsvirksomheder - primært i VVS-branchen, møbelbranchen og hjælpemiddelbranchen. Annette Krath Poulsen er åben for dialog med branchens aktører, og kan kontaktes på e-mail-adressen mail@akpdesign.dk